

Linux pro každého

Linux je kromě vlastního linuxového jádra a jednotlivých aplikací k dispozici i ve formě ucelených souborů jádra doplněného o "balíčky" jednotlivých linuxových aplikací, běžně označovaných jako linuxové distribuce.

Linuxových distribucí existují už stovky. Všechny jsou v základní verzi k dostání zdarma zpravidla prostřednictvím internetu, některé se prodávají za cenu nosičů (dnes hlavně CD), jiné za cenu zahrnující též podporu a přidanou hodnotu příslušného výrobce či distributora. V našem přehledu naleznete základní údaje o čtyřech u nás nejpopulárnějších distribucích, doplněné názory jejich uživatelů. Nepopisujeme čistě komerční tzv. enterprise (podnikové) linuxové produkty, z nichž u nás nejznámější jsou Red Hat Advanced Server, SuSE Linux Enterprise Server a SCO Linux Server (oba poslední nejnověji s označením Powered by UnitedLinux), protože přehled je určen běžným uživatelům. Připojena je též informace o dvou tzv. minidistribucích, resp. speciálních distribucích Linuxu.

V přehledové tabulce jsou jen základní data a adresy lokálních subjektů, u nichž lze získat uvedené produkty, případně i jejich podporu. Samozřejmě podobných adres je mnoho, více informací můžete najít na adresách uvedených v samostatném panelu.

Debian GNU/Linux

Debian je plně nekomerční distribuce (dílo komunity free vývojářů, ne výrobek určité firmy), to znamená, že obsahuje pouze softwarové balíčky s free licencí (Debian poskytuje také podporu pro tvorbu balíčků non-free softwaru, ale ty nejsou součástí oficiální distribuce).

Debian má tři vývojové větve: stable (stabilní verze), testing (testovací verze) a unstable (nestabilní verze), které se v současné době označují jmény Woody, Sarge a Sid. Jména jednotlivých verzí Debianu jsou odvozena od postavíček ze známého animovaného filmu Příběh hraček (Toy story, 1995) od firmy Disney/Pixar. Jména předchozích verzí byla následující: Buzz pro 1.1, Rex pro 1.2, "bo" pro 1.3.x, Hamm pro 2.0, Slink pro 2.1, Potato" pro 2.2 a konečně Woody pro 3.0. Jde o velmi konzervativní distribuci, která se nežene za přehnanými novinkami. Vývojová větev Woody je postavena na jádře 2.2, na rozdíl od většiny ostatních distribucí, které jsou v současné době postaveny na jádře 2.4 (volitelně je možnost přejít na novější jádro 2.4 - podpora USB a další). Mezi největší přednosti Debianu patří právě jeho stabilita, velmi důležitá pro serverová řešení.

Správci systému nejvíce ocení propracovaný systém balíčků deb. Správu nad balíčky přebírá program dpkg či jeho nadstavby dselect, tasksel... Zejména program dselect se stal synonymem distribuce Debian. V balíčcích jsou popsány nejen nutné závislosti mezi instalovanými balíčky, ale také doporučené balíčky (možnost odděleně instalovat základ softwaru, přídatné moduly, dokumentaci...). Dalším nepostradatelným pomocníkem je systém apt, který umožňuje kombinovat instalaci balíčků z několika zdrojů (CD, ftp, http...). Debian Woody v současné době obsahuje 8710 balíčků (Xfree86, CUPS, emacs, gcc, g++, KDE, mozilla, tex, Python...) a na jeho vývoji se podílí přes 2100 nezávislých vývojářů z celého světa. Poslední oficiálně vydanou verzí je Debian GNU/Linux 3.0r1 ze 16. 12. 2002.

Méně zkušeného uživatele asi překvapí průběh instalace, která celá probíhá v textovém režimu (součástí systému je samozřejmě okénkový XFree86, jehož konfigurace se provádí až po instalaci základního systému). Během instalace musí uživatel odpovídat na množství dotazů týkajících se různých nastavení systému, které jsou vždy doplněny přehlednou nápovědou (možnost instalace v několika světových jazycích je samozřejmostí). Instalaci lze provádět z různých zdrojů z klasické 1,4MB diskety, IDE či SCSI jednotky CD-ROM, pevného disku i ze sítě.

Je dobré připomenout, že Debian není postaven jen na jádře GNU/Linux, ale v dnešní době jsou k dispozici i jádra GNU/Hurd, GNU/NetBSD, GNU/FreeBSD a GNU/OpenBSD. Samozřejmostí je podpora mnoha architektur - mezi nejznámějšími jsou Intel x86, Motorola 680x0 (Atari, Amiga, 68k Macintosh, VME), Sun SPARC/UltraSPARC, ARM (podpora PDA), Alpha (Digital/Compaq/HP), MIPS (SGI) a mnoho dalších.

Petr Souček

Projekt Debian bol založený v roku 1993. Jeho názov vznikol spojením mena zakladateľa distribúcie Iana Murdocha a jeho ženy Deb a zakladá sa na vlastnom formáte balíkov deb. Veľká časť programov v distribúcii pochádza z projektu GNU, preto je plné označenie Debian GNU/Linux. Distribúcia poskytuje viac ako 8700 balíkov, čo je skutočne úctyhodné číslo. Na prácu s nimi slúži sada nástrojov dpkg a komplexnejšie zmeny sa vykonávajú prostredníctvom apt. V rámci projektu Debian sa poskytuje viacero

verzií, ktoré sa odlišujú stavom balíkov. Sú to: otestované, stabilné balíky - stable (označené Woody), čiastočne testované balíky - testing (Sarge) a ešte netestované balíky - unstable (Sid). Ak sa vám tieto mená zdajú povedomé, tak vedzte, že pochádzajú z filmu Toy Story firmy Pixar, na ktorom pracoval aj Bruce Perens, jeden z bývalých významných členov projektu.

Pri nasadení v prostrediach s mimoriadnymi nárokmi na stabilitu (server) sa samozrejme odporúča použiť distribúciu stable. Na pracovnej stanici bude asi najvhodnejší rad unstable - obsahuje síce ešte netestovaný, ale zato najnovší software. Debian je jedna z distribúcií, ktorá veľmi pravdepodobne neoslúni začínajúcich užívateľov. Inštalácia vyžaduje už existujúce skúsenosti s Linuxom a takisto konfigurácia a správa sa vykonávajú primárne cez príkazový riadok, čo vyhovuje len málo začiatočníkom. O to viac je ale Debian po vôli tým skúsenejším, oceňujúcim správu balíkov dotiahnutú na jednotku, robustnosť a stabilitu distribúcie.

Za pozitíva Debianu považujem dokonalú správu balíkov, stabilitu a robustnosť, negatívom je malá vhodnosť pre začiatočníkov. Debian je klasická voľba skúsenejších používateľov Linuxu. Vynikajúco sa hodí na server a skúsenejší užívatelia, ktorí vedia oceniť skutočne prepracovaný systém správy balíkov, ho radi nasadzujú aj na pracovných staniciach.

Martin Užák

Mandrake Linux

Mandrake Linux (aktuálne ve verzii 9.0) - to je odpoveď francouzské spoločnosti MandrakeSoft na četná volání užívateľů po užívateľsky nenáročnej distribúci Linuxu. A jak je vidět i z rostoucího počtu instalací, získala si tato distribuce řadu skalních příznivců, kteří nechtějí o jiné distribuci ani slyšet (podle průzkumů patří u nás k nejužívanějším). A ptáte-li se, kde se vzal tak značný počet příznivců Mandrake Linuxu ve světě, kterému vládne Linux, odpověď není příliš složitá. Patrně největší množství spokojených "zákazníků" distribuce tvoří původní uživatelé produktů Microsoftu, kteří netrpělivě čekali, až se na světě objeví distribuce, u níž by se nemuseli bát toho, že nezvládnou instalaci, pozdější konfiguraci či každodenní práci s dodávanými balíčky.

Tím jsem se dostal k hlavním přednostem Mandrake Linuxu. K nim patří zejména snadná instalace, probíhající v grafickém prostředí a automaticky rozpoznávající řadu nejnovějšího hardwaru pomocí grafického instalačního programu DrakX. Bezproblémovou konfiguraci podporuje Mandrake Control Center (Ovládací centrum). V jeho grafickém prostředí lze upravovat většinu nastavení, s nimiž se běžní uživatelé setkávají - mohou nastavit například tiskárny či síťové připojení počítače. Uživatelé jsou mnohdy příjemně překvapeni množstvím dodávaného softwaru, které naleznou na instalačních CD. Mají na výběr například z řady grafických rozhraní (KDE 3.0.3, Gnome 2.0.1, WindowMaker 0.8, Enlightenment 0.16.5, BlackBox 0.62, IceWM 1.2), WWW prohlížečů, kancelářských aplikací (OpenOffice 1.0.1, KOffice 1.2), her a programů pro práci s multimédií. Ve srovnání s ostatními distribucemi se však hovoří o nižší stabilitě.

Jak je patrné již z předchozího textu, tato distribuce je vhodná zejména jako desktopové řešení, tj. pro domácí a kancelářské využití. Je však vhodné uvést, že pokud chcete jednoduchým způsobem vybudovat například firemní WWW server založený třeba na webovém serveru Apache, databázovém serveru MySQL a skriptovacím jazyku PHP, Mandrake Linux vám nabídne řešení i pro tyto účely.

Můj konečný verdikt proto zní takto: Pokud jste již pracovali s počítačem "oživeným" programy Microsoftu a zvládli jste to úspěšně a pokud chcete vyzkoušet, jaký ten Linux vlastně je a co nabízí, je pro vás tato distribuce patrně nejvhodnějším řešením, neboť v lokalizovaném prostředí budete moci využívat řadu nejnovějšího softwaru, který je šířen zpravidla zdarma.

V současné době, tj. po postupném překonávání finančních problémů, které společnost MandrakeSoft měla, je již pečlivě testována nová verze 9.1. Navíc prakticky již nyní si můžete z internetu zdarma stáhnout volně šiřitelnou edici Mandrake Linuxu 9.0 (3 CD) a začít objevovat svět Linuxu. Pokud vás toto řešení zaujme a budete od něj požadovat více (komerční aplikace, podporu...), můžete si koupit některou komerční edici přímo v České republice. Pro základní práci většinou stačí volně stažitelná edice či levný GPL set.

Milan Pinte

Mandrake Linux vznikol v roku 1998 so silným zameraním na open source. Preto francúzska firma MandrakeSoft, vyvíjajúca túto distribúciu, poskytuje okrem komerčnej verzie aj možnosť voľného stiahnutia jej distribuovateľného ekvivalentu (avšak bez podpory zo strany firmy).

Táto distribúcia si doteraz získala hlavne začiatočníkov, či už pri použití na desktope, pre ktorý je najmä vhodná, alebo na serveri. Vyniká jednoduchosťou používania a inštalácie. Nedobry dojem však dáva nezladenosť distribúcie, ktorá, čo sa robustnosti týka, vo mne vždy zanechávala slabší dojem.

Posledná stabilná verzia, ktorá je dostupná, je 9.0. Taktiež je k dispozícii beta verzia 9.1, čo v čase čítania článku môže byť už finálna 9.1. Ohľadom budúcnosti je otázka, ako bude ďalej vývoj Mandrake

Linuxu po vyjedení spomínanej verzie 9.1 pokračovať, keďže začiatkom roka vyhlásil MandrakeSoft konkurz.

Prednosťami distribúcie sú predovšetkým snadá inštalácia a jednoduchosť používania. Proti hovoria jej nižšia robustnosť a stabilita a súčasné finančné problémy firmy MandrakeSoft.

Mandrake Linux určite nebude zlá voľba pre tých, ktorí si chcú vyskúšať Linux a nechcú zaň vynakladať peniaze. Celkovo dobrý dojem robí Mandrake najmä na desktope, kde dokázal zlákať na Linux nejedného začiatočníka. Pri nasadení v prostredí s vyššími nárokmi na stabilitu však chýba robustnosť, jednotlivé distribúcie Mandrake doteraz zanechávali dojem, že neboli výdatne testované.

Martin Užák

Red Hat Linux

Když jsem hledal nejstarší CD s distribucí Red Hat, abych alespoň přibližně věděl, kdy jsem s ním začal, našel jsem verzi 5.2. Víím ale, že byla nanejvýš druhá v pořadí, takže se dá říci, že tato distribuce sídlí v mých počítačích už po generaci. Přecházel jsem na Red Hat ze Slackwaru v době, kdy se jediný správce balíčků jmenoval tar. Pro vysvětlení těm, kteří něco takového nepamatují: tar vlastně žádnou správu balíčků neobsahuje. Red Hat se svým systémem rpm byl tedy jednoznačným přínosem a od té doby nemám důvod si stěžovat. Takže si ani nestěžuji a používám Red Hat doma i v práci - v současné době je to verze 8.0.

Vzhledem k tomu, že občas mám možnost vyzkoušet si i jiné instalace, není mé rozhodnutí volbou z přirozené lenosti, tedy alespoň si to myslím. Mandrake, Debian nebo SuSE mi prostě nenabízejí vylepšení tak výrazné, aby mi stálo za to přejít na jinou distribuci.

Dnes bych si možná vybíral jinak, protože považuji výše jmenované distribuce za rovnocenné. Red Hat jako nejrozšířenější distribuce na sebe upoutal pozornost velkých firem v oblasti IT, takže když se tyto velikáni rozhodnou vytvořit linuxovou verzi produktu, většinou bývá vytvořena právě pro Red Hat. Tím se snižuje riziko nepříjemností při instalaci produktů, které nejsou na distribučních CD.

Prakticky si nevzpomínám na situaci, kdy by programy z Red Hatu nefungovaly pro vzájemnou nekompatibilitu. Ono vyladit stovky programů různých autorů tak, aby pracovaly na jednom počítači, není nic snadného - vzpomeňte si na svá Wokna. Abych jen nechválil, musím přiznat, že mnoho odborníků sdílí názor, že pro serverové nasazení se hodí až Red Hat x.2. Takže nějaké mouchy se vždy najdou a chvíli trvá, než je Red Hat odstraní.

V posledních verzích je k dispozici on-line nástroj pro sledování nových verzí nainstalovaných balíčků a podle mých zkušeností funguje bez problémů.

Pro začátečníky může být při výběru distribuce dobrým vodítkem nabídka konfiguračních a správcovských nástrojů, kterými se jednotlivé distribuce odlišují. V tomto ohledu ale nemohu sloužit, protože mám nejraději řádkové rozhraní a ruční úpravu konfiguračních souborů.

Když se pokusím své zkušenosti shrnout, je Red Hat celosvětově nejrozšířenější distribucí (bezkonkurenční zejména v komerčním nasazení), která už několikrát vyhrála anketu o nejoblíbenější linuxovou distribuci. Nemusí být nutně první, kdo přichází s převratnými novinkami ze světa Linuxu, ale na druhou stranu nikdy nezaostává příliš dlouho. Red Hat je navíc jednou z distribucí, které jsou v posledních verzích počeštěny již při vydání jejich anglické verze.

Lukáš Mikšíček

Red Hat používám doma už nějaký ten měsíc a líbí se mi. Před časem jsem se rozhodl povýšit z verze 7.3 na verzi 8.0. Nechci a ani nemůžu tvrdit, že je nejlepší, protože ostatní distribuce znám pouze z doslechu. Zatím však netoužím po zkoušení jiné distribuce Linuxu, protože nemám důvod. Red Hat 8.0 obsahuje vše, co potřebuji pro domácí použití. Mohu si napsat a vytisknout dopis, vytvořit prezentaci nebo tabulku a ty jsou pak díky OpenOffice s českou lokalizací čitelné i v mém zaměstnání na Windows. Mohu se podívat na internet, přehrají si zvukový CD, případně video. Kdybych měl vypalovačku, digitální kameru nebo foťák, i pro tyto přístroje zde naleznou podporu. I další pomocné nástroje zde mám volně k dispozici, dokonce se můžu věnovat i programování.

O instalaci se nebudu příliš zmiňovat, je sice v nové grafické podobě, ale postupuje podle standardních kroků z dřívějších verzí.

Pokud mohu říci něco o detekci a rozpoznání hardwaru počítače, neměl jsem žádné problémy u běžných PC (zkoušel jsem na třech průměrných PC), narazil jsem ale na problémy při instalaci na notebook od firmy Dell. Zde už detekce nevyšla stoprocentně, nebyla nalezena grafická karta Nvidia GeForce a problémy jsou i s interními modemy, tzv. Winmodemy (tento problém byl i u dřívější verze). Jako grafické prostředí jsem si zvolil KDE, už jsem si na něj zvykl a obsahuje vše, co potřebuji, ale některé aplikace pro Gnome mi více vyhovují. Například Gnome-terminal mi vyhovuje více než konzola pro KDE. Samozřejmě se vše odvíjí od toho, k čemu danou aplikaci budete používat, a vždy je dobré mít na výběr.

Přidávání či odebírání balíčků je v nové verzi daleko přehlednější a s aplikací Package Management se lépe pracuje. V neposlední řadě je třeba připomenout, že existují i další možnosti grafických prostředí. Při instalaci například WindowMakeru si můžete doslova vyhrát a vytvořit si prostředí se svým vlastním menu, se svými ikonami, rozložením ikon na ploše apod. Nevýhodou této možnosti je, že sice máte jakési menu předdefinované, ale ne vše v menu správně funguje, a tak vlastně musíte odzkoušet a změnit to, co potřebujete. Samozřejmě musíte znát ty správné soubory pro editaci.

Pokud se mám zmínit o internetových prohlížečích, máte na výběr Mozillu, případně není k zahazení Konqueror či Galeon, také textový Lynx se může hodit. Já jsem dal přednost Opeře a stáhl jsem si ji z internetu, konkrétně verzi 6 s českým menu.

Pavel Kameník

SuSE Linux

Hledáte-li distribuci Linuxu pro kancelářskou práci, sáhněte po SuSE. I tak by mohl znít reklamní slogan, s nímž by německý výrobce propagoval svoji vlajkovou loď, distribuci SuSE ve verzi 8.1. Nutno přiznat, že by nebyl daleko od pravdy, neboť právě kancelář (zejména česká) je místem, kde má SuSE oproti konkurenčním distribucím navrch. Uživatelská přítulnost je patrná už od instalace, která na uživatele opravdu neklade žádné přehnané nároky, co se technických znalostí týče. SuSE si sama "ukrojí" z oddílů FAT32 potřebné místo pro svůj běh, aniž bychom k tomu potřebovali jakýkoliv specializovaný nástroj, automaticky detekuje hardwarové součásti a pak už jen stačí vyměňovat CD. Komu se pak podobná "diskotéka" nelíbí, může sáhnout po DVD, který doplňuje kolekci osmi instalačních CD.

Kritickým místem Linuxu bývala v minulosti konfigurace grafického prostředí, systému X-Window. I zde má SuSE navrch - její součástí je program SaX2, který obsahuje databázi grafických karet a monitorů včetně LCD displejů spolu s příslušnými ovladači. Pokud tedy selže automatická detekce, nic nebrání tomu, aby si uživatel podobně jako ve Windows ručně vybral ze seznamu kompatibilní zařízení či použil ovladač přímo od výrobce (zde už však kompatibilita s Windows samozřejmě a bohužel - končí). Pro následnou konfiguraci v prostředí systému je určen Yast2, jehož pomocí lze přidávat jednotlivé balíčky (program si kontroluje závislosti), aktualizovat systém (bezpečnostních záplat není nikdy dost) či měnit parametry hardwarových komponent či sítě.

Jak už bylo řečeno, distribuce je cílena především na využití v kanceláři, a proto v ní nemohou chybět nejpobulárnější kancelářské programy, které lze pod systémem s logem tučňáka provozovat. SuSE staví na prostředí KDE (v Evropě oproti Gnome přece jen populárnějším), a tak v instalační nabídce nechybí balík KOffice, tvořený kolekcí programů ne náhodou připomínajících populární kancelářský balík od Microsoftu. Pro náročnější je určena česká verze OpenOffice s kompletně přeloženým pracovním prostředím a s českým slovníkem pravopisu (tezaurus je bohužel k dispozici pouze pro angličtinu).

Pokud stále váháte s přechodem na platformu Linux, SuSE rozhodně vyzkoušejte. Jako uživatelé Windows se zde zcela určitě budete za chvíli cítit jako doma. Velkým přínosem SuSE je také fakt, že výrobce má zastoupení i v České republice - a to nejen obchodní, ale i technické. Uživatelé se tak dočkají opravdu kvalifikovaných odpovědí, což mohu z vlastní zkušenosti potvrdit. Dalším kladem je dodávaná dokumentace v češtině, čítající dohromady 570 stran.

Petr Vostrý

Firma SuSE poskytuje svoje služby ohľadom Linuxu už desať rokov, za ktoré si vybudovala solídne zázemie na trhu s linuxovými distribúciami. Toto platí najmä v nemecky hovoriacich krajinách.

Distribúcia SuSE pre bežných spotrebiteľov sa momentálne dodáva vo verzii 8.1 a je vhodná primárne pre použitie na desktopoch. Tu presvedčí jednoduchou a pritom prepracovanou inštaláciou, množstvom aktuálneho softwaru a grafickými nástrojmi umožňujúcimi pohodlnú správu a konfiguráciu Linuxu aj úplnému začiatníkovi.

Vynikajúca dokumentácia a (platená) podpora zo strany SuSE sú samozrejmosťou nevidanou u nekomerčných distribúcií. Toto je veľké plus tejto distribúcie, ktoré sa dá vidieť aj ako negatívum - produkty SuSE sú dostupné len v platenej verzii. K jej pozitívam patrí najmä jej prepracovaná inštalácia, jednoduchosť používania a výborné desktopové riešenie. K výhodám a súčasne aj nevýhodám patri skutočnosť, že ide čisto o komerčnú distribúciu.

SuSE je vynikajúca a dovoľm si tvrdiť, že v rámci linuxovských distribúcií priam najlepšia (hoci aj nákladnejšia) voľba pre desktop. Na druhej strane bude tiež určite po vóli pri nasadení na serveroch firmám, ktoré sa dožadujú komerčnej podpory a veria v meno, ktoré si firma SuSE stihla vybudovať.

Martin Užák

Linuxové minidistribúcie

Okrem klasických linuxových distribúcií existujú aj tzv. špecializované minidistribúcie. Minidistribúcie preto, lebo ich veľkosť zriedka presiahne hodnotu 50 MB (pri klasických distribúciách to býva aj 8 CD), a špecializované preto, lebo sú väčšinou určené na konkrétny účel (napr. na záchranu poškodeného systému). Zvyknú sa tiež anglicky nazývať rescue distribution.

Spomedzi mnohých minidistribúcií som vybral dve, ktoré nájdete na Chip CD a o ktorých sa v tomto článku dozviete viac. Tieto minidistribúcie bežne nájdete na internete vo formáte ISO. Je to obraz, ktorý treba vypáliť na CD. Návod na postup s programom Nero nájdete včítanie potrebných súborov na Chip CD v rubrike Zkuste si sami.

LNX- BBC

Minidistribúciu LNX-BBC (Linux Bootable Business Card) nájdete na www.lnx-bbc.org a k dnešnému dňu je vo verzii 1.618 (Golden). Veľkosť ISO obrazu je približne 49 MB. Po vložení a zavedení systému z CD vám distribúcia ponúka celkom päť variant, ako ju spustiť. Voľba 1 zabezpečí spustenie v textovom režime, voľba 2 až 4 spustenie v grafickom režime v troch rozlíšeniach. Poslednou voľbou je memtest - po jej zadaní sa spustí program na testovanie fyzickej pamäti (RAM) a vyrovnávacej pamäti (cache). Tento vynikajúci nástroj na testovanie pamäti spoľahlivo odhalí chyby, ktoré vám môžu spôsobiť nevysvetliteľné reštarty systému, či už máte Linux, alebo Windows. Pokiaľ vám program odhalí chyby v pamäti, doporučujem vám takúto pamäť reklamovať.

Po spustení systému sa treba ako obvykle prihlásiť menom a heslom, rozdiel oproti klasickej distribúcii je v tom, že meno a heslo máte vypísané na obrazovke. Zadajte teda ako meno (login) root a ako heslo (password) bbc. V zapätí sa objaví na obrazovke rozsiahly dokument, ktorý vás informuje napríklad o autoroch distribúcie, o systémových požiadavkách, o pripojených oddieloch disku a pod.

Systém pri štarte hľadá a pripojí všetky oddiely ext2 (partitions) do adresárov /mnt/0, /mnt/1 ... /mnt/10, /mnt/11 atď. Mechanika CD-ROM je pripojená do adresára /mnt/cdrom. Všetky ext2 oddiely sú pripojené v read-only mode (t. j. len na čítanie). Ak budete potrebovať na daný oddiel zapisovať, musíte ho odpojiť a znovu pripojiť v read-write mode. Toto môžete dosiahnuť príkazom `mount -o remount, rw <path>`, kde path je cesta k pripojenému oddielu, napríklad /mnt/0. Keď už spomínam oddiely, distribúcia ich podporuje skutočne obrovské množstvo, napríklad EXT2, VFAT, MSDOS, FAT, MINIX, UMSDOS, NTFS, HPFS, HFS, VFS, UFS, SYSV, NFS, SMBFS, NCPFS, CODA, QNX4FS, ADFS, AFFS, LOCK, CRAMFS, REISERFS, ROMFS.

K dispozícii ďalej máte štyri virtuálne konzoly, medzi ktorými sa prepínate pomocou kláves Alt+F1 až 4. Pri prihlasovaní na niektorú z konzol sa opäť používa meno root a heslo bbc. Táto minidistribúcia je tiež plne spôsobilá zabezpečiť sieťovú komunikáciu. Najprv však musíte použiť príkaz na inicializáciu vášho sieťového rozhrania. Ak ide o prenosný počítač (notebook), použijete príkaz `pcmcia start`, v opačnom prípade príkaz `modprobe <typ_sieťovej_karty>`, napríklad `modprobe 8139too`, ktorý sa postará o zavedenie modulu sieťovej karty. Ak bol príkaz úspešne vykonaný, dostanete na konzolu hlásenie podobné nasledovnému:

```
eth0: 8139too Fast Ethernet driver 0.9.014-2.2 Jeff Garzik <jgarzik@mandrakesoft.com> eth0: Linux
- 2.2 bug reports to Jens David <dg1kjd@affhd.tv-darmstadt.de> eth0: RealTek RTL 8139 Fast Ethernet
board found at 0xB000, IRQ 11 eth0: Chip is 'RTL-8139C' - MAC address '00:50:8d:94:3a:56'
```

Pre monitorovanie a spravovanie sietí tu nájdete nástroje ako `aps`, `dnsspoof`, `dnsquery`, `dsniff`, `ettercap`, `sniffit`, `tcpdump`, `beckerethernettools`, `httpd`, `tftp`, `dhcpcd`, `freeswan`, `nmap`, `nc`, `snort`, `sambu`, `bind`, `traceroute`, `tracersroute`, `trivial-net-setup`.

Pre operácie s diskovými oddielmi tu nájdete `dump`, `gpart`, `hdparm`, `lilo`, `parted`, `fixdistable` a `raidtools`. Prácu so súborovým systémom podporujú `e2fsprogs`, `e2salvage` a `ext2resize`. Podporu práce s diskovými oddielmi Microsoftu zabezpečujú nástroje `dosfstools` a `mtools`. Kryptografia je zabezpečená pomocou Open SSL a GNU `pgp`. Autori minidistribúcie nezabudli ani na komprimačné utility; nájdete tu `bzip2`, `bunzip2`, `lha`, `zip`, `unzip`, `tar`, `gzip`, `zoo`, `cpio`, `compress`, `uncompress`.

Poznáte to, nie vždy sa chce človeku písať na konzolu príkazy, radšej použije nejaký jednoduchší nástroj, ktorý uľahčí prácu so systémom. Autori na toto mysleli a zrejme aj preto pribalili do minidistribúcie program Midnight Commander vo verzii 4.5.1. Toto, myslím, ocenia aj skúsení používatelia OS Linux.

Ako som už spomenul, pri štarte distribúcie máte možnosť vybrať si z niekoľkých možností, okrem iného aj štart s grafickou nadstavbou. Po inicializácii príslušných parametrov sa na obrazovke zobrazí obrázok malého tučniaka; to odlišuje spustenie minidistribúcie vo framebuffer mode. Po prihlásení sa do systému spustíme grafické prostredie príkazom `startx`. Po úspešnom štarte sa pred vami objaví grafické prostredie Blackbox 0.61.x (niektorí ho majú radi pre jeho jednoduchosť, rýchlosť a minimálnu veľkosť, ktorú zaberá v pamäti). V menu nájdete hneď niekoľko programov na prezeranie stránok, napríklad `Lynx`, `W3m` a možno menej známy `Browsex` vo verzii 1.5.0. Program `Browsex` má vstavané ďalšie podporné

aplikácie, ako Mail Reader, Send Mail, Address Book, Talk a Debugger a nástroje Iprtraf (Network Statistics Utility) a Ethereal (Network Protocol Analyzer) na sledovanie sieťovej prevádzky.

Trochu podivuhodné je, že v tejto minidistribúcii nájdete dokonca niekoľko hier: RobotFindSkitten, vesmírnu hru XKobo, konzolový tetris - seatris a zábavku sl.

Distribúcia na mňa vcelku dobre zapôsobila, obsahuje skutočne úctyhodné množstvo nástrojov. Využijú ju ako začiatočníci (program Memtest), tak i pokročilí používatelia a správcovia systémov. Aby ste si mohli minidistribúciu vyskúšať, na Chip CD nájdete jej ISO obraz.

MoviX

Potrebovali ste niekedy prehrať video- alebo audiosúbory a počítač, ktorý bol k dispozícii, neobsahoval potrebné softwarové vybavenie? Riešenie je pomerne jednoduché a má názov MoviX.

MoviX je minidistribúcia Linuxu určená pre prehrávanie multimediálnych súborov (DVD [no zone constraint], VideoCD, DivX, AVI, MPG, MP3, ogg/vorbis). Skladá sa z nasledujúcich základných balíkov: Linux kernel 2.4.20, syslinux v1.75, mplayer v0.90rc2, slackware v8.0, xfree86 v4.2.0, busybox v0.60.5. Veľkosť distribúcie je približne 11 MB (t. j. bez problémov sa vojde na CD typu vizitky) a nájdete ju na <http://movix.sourceforge.net>. Momentálne je dostupná vo verzii s označením 0.7.0. Toto zaujímavé riešenie je distribuované pod licenciou GPL a jeho autorom je Roberto De Leo.

Po úspešnom zavedení systému z CD sa zobrazí ponuka (pozri obrázok) a výzva Boot:. Pomocou kláves F1 až F4 sa môžete dozvedieť podrobnejšie informácie: F1 (Help) a F4 (Credits) - základné informácie o distribúcii, F2 (Boot Options) - možnosti, ktoré možno zadať na výzvu Boot:, F3 (MPlayer Keys) - zoznam kláves, pomocou ktorých sa ovláda program MPlayer.

Minimálne hardwarové požiadavky programu MoviX sú Pentium MMX 166 MHz, 32 MB RAM, Matrox Millennium II a SoundBlaster 16. V princípe je program MPlayer schopný spolupracovať so všetkými grafickými kartami, ktoré majú VESA VBE 2.0+ kompatibilný BIOS. MoviX bol testovaný s kartami Matrox G200 a G 400 a ATI Radeon a Rage 124. Podporuje všetky zvukové karty, ktoré sú podporované jadrom 2.4.20 podrobný zoznam nájdete na www.linux.org.uk/OSS/.

Na výzvu Boot: môžete zadať parametre, ktorými zvolíte najvhodnejšie nastavenie programu MPlayer pre svoju grafickú kartu. Po zavedení a spustení jadra sa vykoná inicializácia dostupných zariadení a spustí sa obslužný program MoviX. Program sa ovláda pomocou hlavného menu s položkami About MoviX, Quit, Eject a Play, ktorých význam je zrejmý (bližšie v rozsiahlejšom článku na Chip CD).

MoviX podporuje aj tri aktívne konzoly, medzi ktorými môžete prepínať pomocou kláves Ctrl+Alt+F1 až 3. Ďalej môžete pomocou Play | File spustiť video/audio playlist, v tejto verzii sú podporované súbory PLS, M3U, ASX, TXT, LIST.

Ak sa vám aj nechtiac podarí vyskočiť z rozhrania MoviX do režimu konzoly, znovu ho spustíte príkazom movix. Ešte verzia 0.5.0. nič podobné neobsahovala a užívateľ bol nútený spustenie videa realizovať pomocou príkazov zadávaných na konzolu.

MoviX je perfektný dôkaz toho, v čom je sila Linuxu. Jednoduchá malá distribúcia s presným cieľom použitia. V prípade, že vám nebude pracovať s vašou grafickou alebo zvukovou kartou správne, máte niekoľko možností: pokúsiť sa implementovať chýbajúci driver, napísať autorovi na adresu Roberto De Leo [peggish@users.sf.net], pozrieť si fórum otázok a odpovedí na stránke <http://movix.sourceforge.net> (možno už niekto podobný problém riešil) alebo počkať, kým sa objaví nová verzia, ktorá bude váš hardware podporovať. Tak či tak si myslím, že bude veľmi zaujímavé sledovať vývoj tohoto netradičného projektu. Prajem vám príjemnú zábavu.

Peter Gašparovič

Další WWW stránky o Linuxu

www.freshmeat.net

Informace o nových verzích linuxových programů

www.linux.org

Vše kolem linuxové komunity

www.linuxdoc.org

Linux Documentation Project, hlavní stránka

www.kernel.org

Jádro Linuxu, jeho nejnovější verze

www.xfree86.org

Open source X-server pro platformu x86

www.sourceforge.net

Vše pro distribuovaný vývoj aplikací

www.gnu.org

Projekt GNU, základ open source

www.linux.cz,
www.linux.sk
 Server Českého a Slovenského sdružení uživatelů Linuxu
www.debian.cz
 Stránky projektu Debian CZ
www.abclinuxu.cz,
www.linuxexpo.cz,
<http://underground.cz>
<http://mandrake.redbox.cz>, www.openweekend.cz, www.penguin.cz, WWW.qwert.CZ, www.root.cz

Některé české stránky o Linuxu a open source

Produkt (stránka prodejce)	Počet CD	Cena včetně DPH	Poznámka	Volná verze na adrese	Podpora
Debian Linux (www.qwert.cz)				www.debian.org	www.debian.cz/mailman/listinfo/czdebian-l
Debian Linux 3.0-1 Woody (binární)	7	639/429	balení krabice/sáčky		(konference)
Debian Linux 3.0-1 Woody (zdrojový)	7	639/429	balení krabice/sáčky		
Mandrake Linux (www.mandrake.cz)			neuvádíme enterprise verze	www.mandrake.cz	www.mandrake.cz
Mandrake Linux 9.0 GPL	4	350,2	včetně Bonus CD		(oficiální)
Mandrake Linux 9.0 Standard	4	1946	včetně Bonus CD		
Mandrake Linux 9.0 PowerPack	8	2988	včetně Bonus CD		
Mandrake Linux 9.0 ProSuite	8 + DVD	7314	včetně Bonus CD		
Red Hat Linux (www.rekonix.cz)			neuvádíme enterprise verze	ftp.redhat.com	http://linux.rekonix.cz
Red Hat Linux Personal 8.0	7	2929			(prodejce)
Red Hat Linux Professional 8.0	7	7339			
SuSE Linux (www.suse.cz)			neuvádíme enterprise verze	ftp.suse.com	www.suse.cz
SuSE Linux 8.1 Live Eval	1	150	prodává Computer Press		(oficiální)
SuSE Linux 8.1 CZ pro IA-32	7 + DVD	2550			
SuSE Linux 8.1 EN Personal pro IA-32	7 + DVD	2170			
SuSE Linux 8.1 EN Professional pro IA-32	7 + DVD	3500			
SuSE Linux 7.3 pro PowerPC	8	2310			